

MARIA, JESUS MODER

..... TEOLOGI

10 poäng

METHODISTKYRKANS TEOLOGISKA SEMINARIUM

ÖVERÅS

GÖTEBORG

Student: Karina Ingemansson

Handledare: Ingrid Svensson

Studentopponent: Magnus Sternegård

Läroopponent: Jörgen Thaarup

VT. 2008

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Problemformulering	3
1.3 Metod	3
1.4 Källor	3
1. Vem var Maria i Bibeln?	4
2.1 Modersroll och släktskap	5
2.2 Bebådelsen	6
2.3 Dialogen mellan ängeln och Maria	8
2.4 Marias lovsång	11
2.5 Maria som förebild	12
2.6 Jesu födelse en jungfrufödelse?	15
2.7 Bröllopet i Kana	16
2.8 Maria vid Jesu kors	19
3 Maria som ”Guds moder”	20
3.1 Alltid jungfru?	21
4 Maria som ögonvittne	22
5 Var tog Maria vägen?	22
6 Gudaföderska i ortodox tradition	24
7 Maria i Kerstin Anérs bok (en evangelietolkning)	26
8 Konklusion	28
9 Avslutning	30
10.1 Bilaga A	31
11 Litteraturlista	34

1 Inledning

Maria, Jesus moder en person med så stor betydelse och ändå inte särskilt omtalad i vår tid och i vår protestantiska kyrka. Jag tror att många med mig, kanske speciellt kvinnor, saknar henne och kan känna en längtan efter både den andliga och kvinnliga förebild som hon är. Denna unga kvinna som med sitt reservationslösa JA förändrade en hel värld, då som nu. Inte underligt att man blir nyfiken på denna gudaföderska, vem var hon?

1.1 Bakgrund

Då jag själv gått igenom olika svårigheter har i mitt inre väckts en undran och en saknad efter Maria, och jag har kunnat känna en tröst när jag tänkt på henne av att jag inte är ensam. Hon var en kvinna som trots sitt stora uppdrag verkat levt ett alldeles ”vanligt” liv med Josef och sina barn. Hennes liv kan inte ha varit lätt. Jag tänker fram för allt på den fruktansvärda händelse hon fick bevittna då hennes son korsfästes, värre än så kan det väl inte bli. Så nu känner jag ett behov av att lyfta fram henne, både för min egen del och för andra kvinnors skull (också så klart för männen). Maria, jag tror att vi är många som behöver dig!

1.2 Problemformulering

Jag vill få reda på hur den historiska Maria och hennes uppdrag som Jesus moder betraktats inom olika kyrkor, den protestantiska, katolska och ortodoxa.

1.3 Metod

Jag ska göra en jämförelse angående Maria och hennes uppdrag, igår och idag, inom de tre kyrkor jag nämnt ovan.

1.4 Källor

”Symboler och tecken” av Frithiof Dahlby, ”Det ofattbara undret – Maria, Guds moder i ortodox tradition” av Per-Arne Bodin, Ulf Abel och Folke Sandgren, ”Himlarnas Drottning” av Scott Hahn, ”Evangeliernas Jesus myt och verklighet” av René Kieffer, ”Maria i Bibeln – i vårt liv” av Wilfrid Stinissen, ”Jungfru Maria Herrens Moder” av Kerstin Anér, ”Den Heliga Familjen” av Lage Eklöv, ”Vägar till bön + föredrag” av S. Veronica O.P., ”Människa och mer” av Bengt Holmberg

2. Vem var Maria?

”Hur ska vi då kunna närma oss denna svårgripbara person om hon alltid verkar genom sina relationer? Hur kan vi börja studera denna kvinna som alltid avleder uppmärksamheten från sig själv och till sitt Barn?”

”Som den äkta moder hon är, är hon vanligen avbildad då hon pekar på sin son samtidigt som hon tittar ut mot betraktarna, hennes övriga barn. Hon håller sitt lilla barn – för ett spädbarn kan inte hålla sig själv upprätt – samtidigt som hon sköter om sina barn i världen och förenar oss med Honom.”¹

¹ Hahn, Scott, *Himlarnas Drottning Guds Moder I Guds Ord* 2006 s.22 och 32

”Maria är vår syster. Hon delar våra villkor, hennes väg är en väg i tro. Hon är vår moder. Om vi tar emot henne i våra liv, leder hon oss till sin son, till Jesus. Tillsammans med ängeln Gabriel och med Elisabet prisar vi henne salig:

Var hälsad, Maria
full av nåd,
Herren är med dig,
Välsignad du bland kvinnor
Och välsignad är din livsfrukt, Jesus.”²

2 I Bibeln.

Maria, Jesu moder.

2.1 Modersroll och släktskap

Vi vet från Luk. 1:5 att Maria var av prästsläkt, av Arons släkt: ”På den tiden då Herodes var kung i Judéen fanns i Avias avdelning en präst som hette Sakarias. Hans hustru härstammade från Aron och hette Elisabet.” Alltså var båda makarna av prästsläkt och Maria var släkt med dem. ”Elisabet, din släkting väntar också en son, nu på sin ålderdom.” (Luk. 1:36)³

”Andra tror att hon – som Josef – var en Davidsättling, eftersom ängeln förutsatte att hennes son skulle få ”sin fader Davids tron”.

Saken är oviss. Enligt judisk rätt blev Jesus i varje fall Davidsättling, när Josef upptog honom som sin son.”⁴

”Till den som invänder att Skriften talar ytterst sparsamt om Maria kan man svara att Skriften börjar och slutar med Maria” menar Wilfrid Stinissen. Han syftar då på 1 Mos. 3:20 ”modern åt allt levande” och Upp. 12:9 ”med skildringen av kvinnan som besegrar draken”.⁵

Många andra uttolkare menar i stället att kvinnan i Upp.12 är en bild av Israel och att de tolv stjärnorna i 12.1 i så fall är en bild av de tolv patriarkerna eller stammarna.⁶

Stinissen menar vidare att ”Liksom Bibeln i sin helhet börjar och slutar med ”kvinnan”, så inramas Jesu offentliga liv hos Johannes av två marianska scener där Jesus båda gångerna tilltalar Maria med ”kvinna”(2:4, 19:26).”⁷

Om att Johannes låter de båda scenerna (2:4 och 19:26) inrama Jesu offentliga liv skriver Kieffer ”Man kan anta att författaren medvetet ställer de båda scenerna i samband med varandra, en i början och en i slutet av evangeliet. Kanaundet förbereder stunden vid korset, då Jesu mor verkligen ser hans ”härlighet”.⁸

² S. Veronica, *Vägar till bön* 2008 s.65

³ Eklöv, Lage, *Den heliga familjen* 1985 s.16

⁴ Giertz, Bo, *Förklaringar till nya testamentet* 1984 s.253

⁵ Stinissen, Wilfrid, *MARIA i Bibeln – i vårt liv* 1999 s.9

⁶ Studiebibeln IV s.855

⁷ Stinissen, Wilfrid, *Maria i Bibeln – i vårt liv* 1999 s.9

⁸ Kieffer, René, *Evangeliernas Jesus myt och verklighet* 2001 s.48

2.2 Bebådelsen

”Det är vid Marie bebådelse som det nya förbundet börjar”, skriver Stinissen. Han fortsätter ”Den dialog mellan ängeln och Maria som Lukas återger(1:26-38) är utan tvivel den viktigaste dialog som någonsin har förts. Hela det gamla förbundet är en förberedelse till detta samtal, och det nya förbundet har endast blivit möjligt genom Marias ja i denna dialog. Vem fattar att Gud kunnat lägga ett så oerhört ansvar på en enda människa? Ängeln talar i Guds namn, Maria står för mänskligheten.

Egentligen är detta ett samtal mellan Gud och människan, och en urbild av varje samtal mellan himmel och jord. Maria är den stora förebilden för varje troende människa. Detta samtal kan alltså lära oss hur vi ska samtala med Gud”.⁹

Vi är med i dialogen. Vi är alla uppmanade genom Maria som representerar människorna att låta Herrens vilja ske i våra liv. ”Gud får tillåtelse genom Marias ja att komma in i världen”.

Vi får vara ödmjuka som Maria – från latinets *comilitas*, som kommer från humus – jordmån – vi får vara förankrade i verkligheten.¹⁰

Marias ”ja” till denna stora uppgift blir något som engagerar henne till kropp och själ på en ny, okänd väg. Då hon helt litar på Guds ord och hans kärlek så kan hon börja sin vandring på lydningens väg.¹¹

Lukas 1:26-38.

- v.26/27 I den sjätte månaden blev ängeln Gabriel sänd från Gud till en ung flicka i staden Nasaret i Galiléen. Hon hade trolovats med en man av Davids släkt som hette Josef, och hennes namn var Maria.
- v. 28 Ängeln kom in till henne och sade: ”Var hälsad, du högt benådade! Herren är med dig.”
- v.29 Hon blev förskräckt över hans ord och undrade vad denna hälsning skulle betyda.
- v.30 Då sade ängeln till henne: ”Var inte rädd, Maria, du har funnit nåd hos Gud.
- v.31 Du skall bli havande och föda en son, och du skall ge honom namnet Jesus.
- v.32 Han skall bli stor och kallas den Högstes son. Herren Gud skall ge honom hans fader Davids tron,
- v.33 och han skall härska över Jakobs hus för evigt, och hans välde skall aldrig ta slut.”
- v.34 Maria sade till ängeln: ”Hur skall detta ske? Jag har ju aldrig haft någon man.”
- v. 35 Men ängeln svarade henne: ”Helig ande skall komma över dig, och den Högstes kraft skall vila över dig. Därför skall barnet kallas heligt och Guds son.
- v.36 Elisabet, din släkting, väntar också en son, nu på sin ålderdom. Hon som sades vara ofruktsam är nu i sjätte månaden.
- v.37 Ty ingenting är omöjligt för Gud.
- v.38 Maria sade: ”Jag är Herrens tjänarinna. Må det ske med mig som du har sagt.” Och ängeln lämnade henne.¹²

⁹ Stinissen, Wilfrid, *Maria i Bibeln – i vårt liv 1999* s.19

¹⁰ S. Veronica O.P. *Föredrag på Berget, 2008 – 05 - 02*

¹¹ S. Veronica O.P. *Vägar till bön 2008* s.69

¹² Bibel 2000

Att Lukas i v.28 framställt Maria som ”högt benådad” har en del av den katolska traditionen knutit an till när den talar om Maria som frälst i förväg av sin son, en dogm om Marias obefläckade avlelse som fastslogs år 1854.¹³

Att den obefläckade avlelsen inte gjordes till en dogm förrän då förklarar Scott Hahn så här. ”Under mellantiden befarade vissa kristna – även en del helgon – att om man sade att Marias syndfrihet började redan i det ögonblick hon avlades, så skulle man därmed på något sätt upphäva hennes mänskliga natur eller Kristi frälsningsverk. Påven Pius IX stillade dessa farhågor helt och hållet när han högtidligt fastställde dogmen att ”den allra saligaste jungfrun Maria blev från det första ögonblicket av sin tillblivelse genom en enastående nåd och ett särskilt privilegium av Gud, den allsmäktige, med hänsyn till Jesu Kristi – hela mänsklighetens frälsares – förtjänster, bevarad fri från varje fläck från arvsynnen”.

Påven betonar att den obefläckade avlelsen är en gudomlig skyddshandling, ett verk av Gud och inte något som Maria gjort själv. Man kan se det som en frukt av försoningen som tillämpades på Maria i förskott. ”Ty försoningen finns ständigt inom synhåll för den evige Guden, som inte är bunden av tid som vi är”.

Hennes försoning var en skyddshandling, försoningen för oss andra är en befrielsehandling.¹⁴

Vad Lukas emellertid framhäver är att Maria fått en utomordentligt stor nåd av Gud och att Herren är med henne. Ett exempel på det är där Elisabet hälsar Maria i 1:42 med orden ”välsignad är du mer än andra kvinnor”.¹⁵

Lukas har i hög grad påverkat till att Maria i olika kyrkliga liturgier vördats mer än övriga helgon.

Hon lovprisas ofta i den östliga traditionens hymner som den som var befriad från all synd, men den ortodoxa kyrkan vill inte göra en dogm av detta.¹⁶

Marias fråga i v.34 ”Hur skall detta ske? Jag har ju aldrig haft någon man”. Är ingen fråga hon ställer pga. otro (som Sakarias i v.18, han räknar inte med Guds allmakt, utan ser endast på de mänskliga möjligheterna, därför vägrade han att tro på att hans hustru på sin ålderdom skulle få föda honom en son) utan därför att hon ville veta hur det skulle gå till. Trots att hon var förundrad så krävde hon inget tecken, (såsom Sakarias gjort då han ville ha en bekräftelse) hon ville i stället få mer upplysning. Hennes fråga var alltså en fråga i tro.

Ängelns svar i v.35 ”Helig ande skall komma över dig, och den Högstes kraft skall vila över dig”, räckte som ett fullständigt svar för Maria. Det grekiska ordet *episkiazo*, som används i grundtexten har betydelsen ”Överskygga” och tecknar bilden av en sky, som kom över henne. Ordet används också om den strålande klara skyn på förklaringsberget (Luk.9:34) och *shekinah*, härlighetsskyn, som representerade Guds närvaro i 2Mos.40:38.¹⁷

Kieffer skriver att uttrycket ”skall vila över dig” har tolkats med utgångspunkt från olika föreställningar i Gamla testamentet: ”Guds härlighet skall överskygga Maria liksom molnen överskyggade förbundsarken (2 Mos. 40:35), eller också: Guds kraft skall övertäcka Maria på

¹³ Kieffer, René, *Evangeliernas Jesus myt och verklighet* 2001 s.44

¹⁴ Hahn, Scott, *Himlarnas Drottning Guds Moder I Guds Ord* s. 79

¹⁵ Kieffer, René, *Evangeliernas Jesus myt och verklighet* 2001 s.44

¹⁶ Kieffer, René, *Evangeliernas Jesus myt och verklighet* 2002 s.44

¹⁷ Studiebibeln II, 1978 s.21

samma sätt som fågeln övertäcker sina ungar med sina vingar (Ps 91:4) eller keruberna övertäcker förbundsarken (2 Mos. 25:5). Hur man än tolkar texten finns här en av utgångspunkter för att tala om Maria som ”Guds ark” eller ”Guds tempel”. Man kan även jämföra med Joh. 1:14, där Ordet sägs ”tälta” eller bo bland oss.”¹⁸

Det heliga barnet skall kallas för ”Guds son”, eftersom hans fader inte är någon människa. Lukas som i Jesu släkttavla går tillbaka till ”Adam, son till Gud” (Luk. 3:23) vill troligen i dessa ord ”Guds son” understryka att en nyskapelse äger rum i Maria.

Om Lukas känner till Paulus teologi om Kristus som den andre Adam, 1 Kor. 15:22 ”Liksom alla dör genom Adam, så skall också alla få nytt liv genom Kristus”, kan det vara så att han ser skapelsen som äger rum i Maria i detta perspektiv.

Ireneus spinner vidare på detta tema under andra århundradet genom att också uppfatta Maria som en ny Eva.

I v.36 får Maria likväl ett tecken, fast hon inte bett om något. Ängeln berättar för henne om Elisabet som blivit havande på sin ålderdom, något som Maria inte verkat känna till.

I v.38 understryker Maria sin fullkomliga lydnad. Ordet *doule* (slavflicka) tjänarinna avslöjar hennes lydnad.¹⁹

Maria har i dessa verser fått ett underbart löfte. Med mänskliga ögon är det svårt att se hur detta löfte ska förverkligas. Jesus föds fattig, hans liv blir hotat strax efter hans födelse så hela familjen måste fly till ett annat land. Och till sist: hans liv slutar på ett kors.

Men Maria förlitar sig på Guds löfte, hon tror på det hon hört. Hon vet att gud håller sitt ord, även när allt tycks motsäga det.

Med ett barns förtroende bejakar hon Guds plan och går in i den även när hon inte förstår.

”Ingenting, inte ens korset, kan rubba hennes tro, hennes hopp, hennes kärlek”.²⁰

Att Maria skyndar iväg till sin kusin Elisabet i v.39 för att sköta hennes hushåll (då hon hört om hennes havandeskap) Är en följd av hennes djupa förankring i Gud, en förankring ”som gör henne helt öppen och uppmärksam på andras nöd och behov. Hon lever i en dold intimitet med den som tagit sin boning i henne.” Hon går till Elisabet för kärlekens skull.²¹

En följd för Maria då hon skyndar i väg till hjälp blir att hon själv får en bekräftelse av det fantastiska som skett. Elisabet blir av Gud given till Maria som stöd. Guds stora ting sker i det fördolda. Bara Elisabet och Maria är närvarande i denna bekräftelse.²²

v.39-40

¹⁸ Kieffer, René, *Evangeliernas Jesus myt och verklighet* 2002 s.44-45

¹⁹ Studiebibeln II 1978 s.15-23

²⁰ S. Veronica, *Vägar till bön* 2008 s.66-67

²¹ S. Veronica O.P. *Vägar till bön* 2008 s.69

²² S. Veronica O.P. *Föredrag* 2008-05-02

”Några dagar efteråt gav sig Maria i väg och skyndade till en stad i Juda bergsbyggd; hon gick till Sakarias hus och sökte upp Elisabet”.

I följande verser 41-45 får Maria bekräftelse av helig Ande genom Elisabet på det som hänt henne.

”När Elisabet hörde Marias hälsning sparkade barnet till i henne, och hon fylldes av helig ande. Hon ropade med hög röst: ”Välsignad är du mer än andra kvinnor, och välsignat det barn du bär inom dig. Hur kan det hända mig att min herres mor kommer till mig? När mina öron hörde din hälsning sparkade barnet till i mig av fröjd. Salig hon som trodde, ty det som Herren har låtit säga henne skall gå i uppfyllelse.”²³

Bo Giertz skriver om dessa verser ”Maria bär under sitt hjärta den som är allas Herre. De lever nu i en undrens tid, då Gud handlar med människorna så som han aldrig förut har gjort. Nu kommer Messias, och messiastiden är också Andens tid. Det är Anden som nu talar genom Elisabet, när hon prisar Maria salig. Hon är ”välsignad bland kvinnor”. Det är ett hebreiskt uttryck som betyder ungefär detsamma som ”mer än andra kvinnor”, ”framför alla de andra”.²⁴

2.3 Dialogen mellan ängeln och Maria

Dialogen mellan ängeln och Maria består av tre delar, enligt Stinissen, ”Det är inte underligt eftersom det är Gud som är huvudpartnern i dialogen och Gud är treenig. Om man lyssnar noga till ängeln får man veta något om Guds inre liv. De tre gudomliga Personerna träder fram successivt i dialogens tre faser. Det är första gången Gud talar på detta sätt, första gången han uppenbarar sig så tydligt som treenig.”

Fadern

Det är Gud som via ängeln tar initiativet och påbörjar dialogen. ”Hell dig, du högt benådade! Herren är med dig.” Herren är Fadern, det är i honom som allting har sin början. Oväntat och plötsligt ger han sig till känna, utan att ha blivit inbjuden kommer han och hälsar Maria. Just så som Jesus senare säger i Matt. 24:43-44, att Människosonen skall komma som en tjuv om natten.

Gud är inte någon som anmäler sig i förväg, han vill att vi ska vara beredda.

Marias första reaktion är förskräckelse: ”hon blev mycket förskräckt”. När Gud uppenbarar sig ställs människan inför något nytt. ”När Gud bryter sig in i vår värld medför detta alltid att vi måste bryta oss ut ur *vår* värld”, skriver Stinissen.

Nästa steg är att Maria ”undrade vad denna hälsning skulle betyda” hon besinnar sig. Lukas understryker i sitt evangelium att Maria tänker efter, hon låter ängelns ord sjunka ner i sitt hjärta. En sådan eftertänksamhet är inget självklart i vår tid, vi springer hit och dit, och vi tycker att vi inte har tid att lyssna på Gud. Vi gör upp planer både lång- och kort siktiga, men sällan på evig sikt.

²³ Bibel 2000

²⁴ Giertz, Bo, *Förklaringar till nya testamentet* 1984 s.253

Sonen

Gud kallar nu, genom ängeln, Maria vid hennes namn, ”Frukta icke, Maria”.
Gud älskar oss inte kollektivt, utan var för sig. Var och en av oss är oersättlig, vi är inga plagiat.

”Se, du skall bli havande och föda en son...” här framträder den andra personen i Treenigheten, Sonen.

”Detta är ofattbart: Gud vill bli kött i denna judiska flickas sköte. Människan behöver inte kämpa sig fram mot himlen, utan himlen kommer själv jorden till mötes. Varje gång som Gud talar med människan rör det sig i sista hand om detta: han vill komma och ta sin boning i henne. Givetvis är Marias ställning i frälsningshistorien unik: hon blir Guds moder.

Men Jesus själv säger att vi till en viss grad kan efterlikna henne i detta: ”Min moder – det är den som hör Guds ord och rättar sig efter det” (Luk.8:21)”

Marias första ord i denna dialog är en fråga, en fråga som rör sig om *detta* som ska ske, det är ingen fråga som rör sig om hennes *jag*. Det är en jordnära, praktisk fråga, kanske typisk för en kvinna. Hon frågar efter vad hon konkret ska göra.²⁵

Anden

”Den Helige Ande skall komma över dig...” blir svaret på Marias fråga. Här uppträder den tredje Personen i Treenigheten. Det är Anden som skall fullborda det som ska ske, inte något mänskligt arbete eller mänsklig ansträngning.

”Gud brukar ge människan uppdrag som hon omöjligt kan klara själv. Så får han henne att inse att hon inte räcker till och att bara ett återstår: en gränslös tillit till honom.

”Befall din väg åt Herren och förtrösta på honom; **han skall göra det**” (Ps. 37.5)”.

Men ett svårare uppdrag än det Maria fick finns väl inte, men hon fick också uppleva och erfara att Gud är inte någon som sviker.

När han låter henne komma i skuggan av sin Ande ökas hennes möjligheter till det oändliga”.²⁶

Man kan förundras över att denna oerhört viktiga dialog är en så kort berättelse, endast 10 verser. Denna händelse som hela G.T. handlat om.²⁷

2.4 Marias lovsång

²⁵ Stinissen, Wilfrid, *Maria i Bibeln – i vårt liv*, 1999 s.19-22

²⁶ Stinissen, Wilfrid, *Maria i Bibeln – i vårt liv* 1999 s. 22

²⁷ S. Veronica O.P. *Föredrag på Berget*, 2008-05-02

Marias lovsång Luk.1:46-54/55 (Magnificat)

Ordet *magnificat* kommer av *magnus*, stor, och *facio*, göra.

v.46 Då sade Maria:

”Min själ prisar Herrens storhet,

v.47 min ande jublar över Gud, min frälsare:

v.48 han har vänt sin blick till sin
ringa tjänarinna.

Från denna stund skall alla släkten
prisa mig salig:

v.49 stora ting låter den Mäktige ske med mig,
hans namn är heligt,

v.50 och hans förbarmande med dem
som fruktar honom
varar från släkte till släkte.

v.51 Han gör mäktiga verk med sin arm,
han skingrar dem som har
övermodiga planer.

v.52 Han störtar härskare från deras troner,
och han upphöjer de ringa.

v.53 Hungriga mättar han med sina gåvor,
och rika skickar han tomhänta bort.

v.54/55 Han tar sig an sin tjänare Israel
och håller sitt löfte till våra fäder:
att förbarma sig över Abraham
och hans barn, till evig tid.”²⁸

Det går att se hur ”Marias lovsång” har poesi från GT till mönster, särskilt 1 Sam.2:1 ff. där ”Hannas lovsång” till Herren går att läsa.

Dessa båda påminner mycket om varandra, och innehållet är gammaltestamentligt. De är båda skrivna med både personliga och nationella inslag och där finns också eskatologiska drag.

Deras hjärtan flödar över av Guds ord som här kommer till uttryck i lovsång²⁹

Personligen känner Maria ”jublande glädje” över att hon ” i sin ringhet” får tjäna Gud i hans verk. Hon anar också att det är ”något som har betydelse för alla kommande släkten”. Hon sätter in händelsen, det hon upplevt, i sitt rätta sammanhang.

”Och här ger oss Maria en bild av Guds handlande som är typisk för fromheten bland ”de stilla i landet”. De upplevde dagligen sin ringhet och maktlöshet. De tänkte inte hävda sig med våld. De lämnade allt åt Gud och var bergfast övertygade att han till slut skulle skipa rätt. De övermodiga och mäktiga och rika skulle stå där med skammen, och de som litat på Gud och vandrat hans vägar skulle ärva hans rike. Så som orden här är formade, låter de oss ana, att man i Marias kretsar alltjämt tänkte sig att Guds stora ingripande skulle skänka Israel frihet och välstånd.³⁰

²⁸ Bibel 2000

²⁹ Studiebibeln II, 1978, s.25

³⁰ Giertz, Bo, *Förklaringar till nya testamentet*, 1984, s.253-254

Att Maria använder sig av uttrycket frälsare i v.47 visar att hon förstår vad som ska ske med henne och det barn hon ska föda.

Med orden ”Från denna stund skall alla släkten prisa mig salig” ger Maria uttryck för det världsvida frälsningssammanhang hon upplever sig stå i.

I v.48 accepterar hon det budskap som hon tidigare fått av ängeln i v.32-33.

Översättning från den grekiska grundtexten:

v.32-33.

Denne skall bli stor, och son (den) Högstes skall han kallas. Och skall ge honom Herren Gud tronen Davids faderns hans, och han skall regera över huset Jakobs till eviga tider, och (på) riket hans inte skall bli ett slut.

Det är en stor tacksamhet som Maria uttrycker i v.49-50, dels över vad Gud gjort för henne ”Ty han gjorde med mig stora ting...” Och för den barmhärtighet som ska vara från släkte till släkte. Det är en stor makt och nåd som Gud här förmedlar, någonting som Maria funderar över.

I v.51 lovsjunger hon om tidigare handlingar, men det finns också profetiska toner i detta.

V. 52 som i v. 48 finns ordet ”ringa”, enkelhet, återigen med ”ringa män har han upphöjt” medan han störtat de stolta och de mäktiga från sina troner, de får aldrig sista ordet.

Det fortsätter i v.53 ”och rika sände han bort tomhänta” Gud accepterar inte dem som är sig ”själva nog”. Utan det är de hungriga, de som hungrar efter rättfärdighet och erkänner sitt andliga behov som ska ”mättas med goda ting”.

I v.54 prisar Maria Gud för att han genom det som han gjort för Maria därmed också uppfyllt sina löften till Israel. Löftet som gick genom Abraham, 1. Mos. 22.18 ” Och alla folk på jorden skall önska sig den välsignelse som dina ättlingar har fått. Detta skall ske därför att du lydde mig.” Ett löfte som alltså omfattade alla jordens folk.

V.55 Vi kan i Hebr.1:1 läsa ”Många gånger och på många sätt talade Gud i forna tider till våra fäder genom profeterna...” vilket talar om för oss på vilket sätt Gud förmedlat sig för att få fäderna att förstå att löftet som Abraham fått skulle uppfyllas.³¹

2.5 Maria som förebild

Vi vet att Maria var trolovad med Josef. Trolovning var något som ingicks tidigt, i regel när kvinnan var ca 13 år. Så det är en ung Maria som den Helige Ande uppsökt.

Ung men ändå medveten och kunnig om sitt folks historia och om Herrens vägar. Ett föredöme i fråga om vishet och inre lugn.

Vi får i Bibeln reda på många av hennes olika karaktärsdrag.

Hon bad i stillhet då hon var bekymrad. Det omöjliga vände hon till något praktiskt.

Hon trodde på Gud och det under han ville göra med henne.

³¹ Studiebibeln II, 1978, s.25-27

Hon såg på sig själv som en Herrens tjänare, JA var det svar hon gav till sitt uppdrag, trots den förödmjukelse som det i speciellt denna tid det måste innebära med ett otillåtet havandeskap.

Men med synen på sig själv som tjänare så blev Herren den som var Helig. Hon förstod att hon blivit ärad, trots vad grannarna skulle säga.

Det var Gud hon prisade, även då hon själv lyckönskades.

Sig själv såg hon på som en del i historiens ström där Gud gör stora och mäktiga ting.

Att ha blivit utvald av Gud innebar för Maria också stor påfrestning och hjärtesorg.

Josef var på väg att skiljas från henne men hindrades av besöket från en ängel.

Omständigheter gjorde att hon fick föda sitt barn på ett inte alldeles för bekvämt ställe, där det förmodligen inte heller var särskilt rent.

När Jesus skulle bäras fram inför Gud i templet, fick Maria veta att det skulle gå ett svärd genom hennes själ. Det var den rättfärdige och fromme Symeon som välsignade Josef och Maria och också sade till Maria: ”Detta barn ska bli till fall eller upprättelse för många i Israel och till ett tecken som väcker strid – ja, också genom din egen själ skall det gå ett svärd – för att många innersta tankar skall komma i dagen.” (från Luk.2:33-35)

Att svärdet verkligen ”gick igenom hennes själ” måste ha varit så som det verkligen känts för henne då Jesus blev förkastad och korsfäst. ”Ju närmare Kristus, desto närmare svärdet”.³²

Sedan var det dags att fly genom öknen då Herodes var ett hot för barnets liv.

Hur hanterade man ett sådant speciellt barn, inte någon lätt uppgift för en så ung kvinna. Ett begåvat, vetgirigt barn med en djup medvetenhet om vem han var.

Men då hon visste att han fortfarande var ett barn så var hon den som bestämde och han fick lära sig att lyda.

Det fanns säkert många tillfällen då hon funderade över allt som hon hört om denne pojke, och försökte att få det hela att gå ihop.

Jesus fick den andlige karaktär som hon själv ägde, han lydde Gud utan att tveka.

Precis som Maria så fick han uppleva både förödmjukelse och ära, och det var också något han kunde stå ut med.

Han uthärdade korset för den glädje som skulle följa, såsom Maria fått stå ut med skammen för den stora glädjen att få bli mor till detta underbara barn.

I Mark. 6:3 kallas Jesus för ”Marias son”, det är folket i Nasaret som kallar honom så, vilket kan ha varit ett glåpord som kan ha grundat sig på det ryktet att Josef inte var hans far.³³

”Maria måste växa, lämna sina egna föreställningar för att komma in i Guds tankar. Hon är den fattiga som inte äger sin son, hon är beredd att låta sig undervisas. Hon är den som hör Guds ord och handlar efter det (Luk.8:19 – 21)”³⁴

³² Studiebibeln II, 1978, s.43-45

³³ Libris stora handbok till Bibeln.

³⁴ S. Veronica, *Vägar till bön* 2008 s.66

”Hans mor och hans bröder kom dit, men de kunde inte ta sig fram till honom i trängseln. Man sade till honom: ”Din mor och dina bröder står där ute och vill träffa dig.”

Men han svarade: ”Min mor och mina bröder, det är alla dessa som hör Guds ord och handlar efter det.”³⁵

Bo Giertz skriver i sin förklaring till dessa verser att grundtanken verkar vara att det genom tron på Jesus uppstår ett nytt släktskap som går före de naturliga blodsbanden. Det handlar om att ta emot evangeliet, att höra Guds ord, rätta sig efter det och dra de rätta konsekvenserna. Att bli Jesus lärjunge.³⁶

”Säg hellre: Saliga de som hör Guds ord och tar vara på det” (Luk.11:28).
Maria är den som mer än alla andra gör det. Hon som från början ”tog allt detta till sitt hjärta och begrundade det” (Luk.2:19).³⁷

I Apg. 1:14 är sista gången som Maria omtalas i N.T. det är alldeles efter då Jesus tagits upp till himlen.³⁸

”Alla dessa höll ihop under ständig bön, tillsammans med några kvinnor, Maria, Jesu mor, och hans bröder”.

Att lägga märke till i denna vers är att Maria är som vilken som helst av de andra deltagarna i denna bönegemenskap, alltså inte föremål för någon tillbedjan.³⁹

Hittills hade lärjungarna undervisats av Jesus då de följt honom. Nu var han den förebild som de försökte följa med egen kraft, de försökte förstå med sitt mänskliga förstånd, men kom gång på gång till korta. ”De måste bli uppfyllda av den helige Ande och födas på nytt för att bli förvandlade”.

Det var med den helige Andes kraft som Maria födde Jesus, och det är den helige Ande som föder Jesus i våra hjärtan med samverkan av Maria. ”Som den nya Eva är hon en moder åt allt levande.”

Maria vill såsom en moder samla ihop alla Guds skingrade barn och låta syskonen försonas med varandra.

Hon hjälper oss och lär oss trons attityder, det är den nya människan hon formar i oss.

”Såsom barn lär sig genom att se på de vuxna och härma dem, så kan vi lära oss trons djupa attityder genom att betrakta Maria och låta henne forma våra hjärtan.”⁴⁰

³⁵ Bibel 2000

³⁶ Giertz, Bo, *Förklaringar till Nya testamentet* 1984 s.291

³⁷ S. Veronica, *Vägar till bön* 2008 s.66

³⁸ Libris stora handbok till Bibeln.

³⁹ Studiebibeln

⁴⁰ S. Veronica O.P. *Vägar till bön* 2008 s. 69

”Att som senare teologi gjort återfinna Maria i Upp.12:1ff i skildringen av ”en kvinna klädd i solen och med månen under sina fötter och en krans av tolv stjärnor på sitt huvud” passar i den katolska Mariakulten men ligger inte i linje med NTs enkla, fina Mariaskildring.”⁴¹

Texten från Upp. 12:6, och 14 har i liturgin om Marias upptagning i himlen kommit till användning med hjälp av en fantasifull tolkning av den plats i öknen där kvinnan blir livnörd långt från ormen. ”Men scenen med kvinnan och draken handlar troligen om Sion eller Guds folk som föder Messias”, skriver Kieffer.⁴²

2.6 Jesu födelse en jungfrufödelse?

Der är endast Matteus och Lukas av evangelisterna som berättar om Jesus födelse.

I Lukas är det endast 2 verser skrivna om Jesu födelse, om detta viktiga, då Ordet blev kött, v.6 och 7 i kap.2.

”Jesus kommer som ett fattigt litet barn. Det fanns inte plats i härbärgat ”i världen”. Han söker plats i människornas hjärtan”.

Vi får såsom Maria vara öppna, och ödmjukt gå in i detta Guds mysterium, för att vi ska kunna ledas av Anden. Detta mysterium som går över Marias förstånd och också vårt.

Maria lät sig undervisas, hon lyssnar till de enkla herdarna trots detta stora att hon själv sett ängeln. Hon får med bl.a. herdarnas hjälp en möjlighet att växa in i sin sons mysterium.

Maria tog allt detta till sitt hjärta och begrundade det.

Vi står under Ordet – vi lyssnar till den som talar till oss.”⁴³

Matteus och Lukas är överens om att Jesus avlades på ett övernaturligt sätt och att han föddes av jungfrun Maria.

De menar att det är ett direkt gudomligt ingripande, en skapelsegärning.

Ett ingripande av Gud kan göra det omöjliga möjligt.

Vi rör oss här på trons och det religiösa tänkandets område, inte i det historievetenskapliga.⁴⁴

”Matteus söker en bekräftelse för jungfrufödelsen i ett citat av den grekiska översättningen av Jes. 7:14, där det hebreiska ordet *'alma*, ”ung kvinna”, återgetts med det grekiska *parthenos*, ”jungfru”. ”⁴⁵

”Då skall Herren själv ge er ett tecken: Den unga kvinnan är havande och skall föda en son, Och hon skall ge honom namnet Imannu El, Gud med oss.”

Jes. 7:14

⁴¹ Eklöv, Lage, *Den heliga familjen* 1986 s.57

⁴² Kieffer, René, *Evangeliernas Jesus myt och verklighet* 2001 s.50

⁴³ S. Veronica O.P. *Föredrag på Berget*, 2008-05-03

⁴⁴ Gerhardsson, Birger, *En bok om nya testamentet* 1979 s.262-263

⁴⁵ Kieffer, René, *Evangeliernas Jesus myt och verklighet* 2001 s.42

”Allt detta skedde för att det som Herren hade sagt genom profeten skulle uppfyllas: *Jungfrun skall bli havande och föda en son, och man skall ge honom namnet Immanuel* (det betyder: Gud med oss).” Matt. 1:22-23⁴⁶

Både Lukas och Matteus framhäver båda att det med Jesus födelse förhåller sig på ett speciellt sätt utan att insistera på den biologiska aspekten av jungfrufödelsen, de fokuserar mer på att det är Guds särskilda ingripande som gör att Jesus verkligen är Guds son.

Däremot så understryker den kyrkliga traditionen det unika som hänt Maria och att hon också därmed fattat beslutet att avhålla sig sexuellt från Josef. Därför har man velat tolka det som i NT nämns som Jesus systrar och bröder egentligen borde vara hans kusiner eller halvsyskon, från ett tidigare äktenskap som Josef haft.

Denna fråga får hållas öppen eftersom det här inte går att ge några säkra svar med hjälp av någon historisk metod.⁴⁷

”Numera erkänner även romersk-katolska exegeter att idéerna om att Jesu ”bröder” och ”systrar” skulle ha varit hans halvsyskon från Josefs tidigare äktenskap eller t.o.m. hans kusiner är tillkomna för att försvara Marias förblivande jungfrulighet och saknar historisk sannolikhet”.⁴⁸

En del exegeter menar att jungfrufödelsen bör tolkas enbart symboliskt därför att den är mindre omvittnad än Jesu uppståndelse i Nya testamentet.” Frågan om jungfrufödelsens verklighet ligger enligt min mening bortom det som är vanlig historisk forskning. Den uttrycker den gudstjänstfirande församlingens hyllning till det unika i Guds sons människoblivande” skriver Kieffer.

Med hjälp av en analogi av Karl Barth kan vi se jungfrufödelsen som ett tecken som liknar den tomma graven. ”Undret med jungfrufödelsen hänvisar till inkarnationens hemlighet, liksom undret med den tomma graven till uppståndelsens hemlighet”.

2.7 Bröllopet i Kana

I Johannesevangeliet förekommer Maria i två viktiga sammanhang, vid bröllopet i Kana, Joh. 2:1-11, och vid korset, när Jesus tilltalar henne och den älskade lärjungen, Joh. 19:25f.⁴⁹

”Bröllopet hölls ”på tredje dagen”. Troligen räknar Johannes dagarna från den tidpunkt som han senast berättade om, den dagen då Filippus och Natanael blev kallade. Räknar man samman de dagar som nämns i detta och i det föregående kapitlet, alltifrån den dagen då Döparen vittnade om vem han var, så blir det sammanlagt sju. Det finns utläggare som menar, att Johannes här har sett en parallell till de sju skapelsedagarna. Att han menar, att ingenting större skett sedan skapelsen, det är uppenbart”.⁵⁰

”Sjunde dagen, Sabbatsdagen. Dagen då Gud stämt möte med människan.

⁴⁶ Bibeln 2000

⁴⁷ Kieffer, René, *Evangeliernas Jesu myt och verklighet* 2002 s. 46

⁴⁸ Holmberg, Bengt, *Människa och mer*, 2001, s.20

⁴⁹ Kieffer, René, *Evangeliernas Jesus myt och verklighet* 2001 s.33-48

⁵⁰ Giertz, Bo, *Förklaringar till Nya Testamentet* 1985 s.33-34

Jesu mor var där. Jesus och hans lärjungar var också bjudna till bröllopet.

Vinet tar slut, resurserna räcker inte till. Jesu mor ser det först, före gästerna. Hon bär fram deras fattigdom till Jesus.

Hon sade: De har inget vin.

Jesus markerar ett avstånd till Maria med sitt svar, inte ett avståndstagande. ”Låt mig vara, kvinna. Min stund har inte kommit än”.

Stunden Jesus talar om är hans död. Det är egentligen om denna stund Maria ber, men hon förstår ännu inte detta.⁵¹

Kap.2 v.5 säger Maria till tjänarna ”Gör det han säger åt er”, (de är de enda ord Maria uttalar under Jesu offentliga liv) hennes roll blir här att förbereda tjänarna på att det är viktigt att de lyssnar på vad Jesus har att säga, att det är ett samspel mellan människans vilja till att tjäna och gudomligt ingripande som här gäller.⁵²

Lärjungarna blir här inbjudna av Maria till att gå in i lydnad.

Här ser vi hur Maria handlar. Hon ser människornas nöd innan de själva ens har hunnit bli medvetna om den, erkänna den eller bett om hjälp. Hennes moderliga hjärta känner, ser, gissar. Hon bär fram deras nöd till sin son och uppmanar människorna att lyda honom. Maria vänder alltid våra hjärtan till Jesus. Hon behåller ingenting för sig själv.”⁵³

”Maria lär oss redan här att leva som i himmelriket, där allt mitt är ditt. Hon är en förebild både som medmänniska och lärjunge. Behåller inte det fantastiska för sig själv.”⁵⁴

Giertz skriver om det som hände på bröllopet i Kana, då Maria säger ”De har inget vin”, ”Det var sanningen om det gamla Israel och om hela mänskligheten före Kristus. Men nu – till slut! – hade Gud tagit fram det goda vinet, slösande rikt, mer än tillräckligt för envar att dricka sig otörstig”

Han skriver också att Maria säger åt tjänarna att lyda Jesus om de kommer att få någon tillsägelse, om han kommer att vilja göra något åt detta, trots det han svarat Maria på hennes påstående ”Låt mig vara, kvinna. Min stund har inte kommit än.”

(Hon hade inte glömt vad som sagts vid hans födsel.)

Han kallar Maria ”kvinna” också här, så som han gjorde på korset. Det var ett respektfullt tilltal, som inte går att återge med vår svenska betydelse av ordet ”kvinna”

”Hans svar innehåller ett judiskt uttryck (ordagrant ”Vad för mig och dig?”) som anger att man inte vill engagera sig.”⁵⁵

”Jesus gjorde undret. Men tjänarna fick fylla krukorna. De kunde ha påpekat det meningslösa i detta, men de lydde. Vi ser här samspelet mellan gudomlig kraft och människans villighet att

⁵¹ S. Veronica O.P. *Föredrag på Berget*, 2008-05-04

⁵² Studiebibeln

⁵³ S. Veronica, *Vägar till bön*, 2008 s.68

⁵⁴ S. Veronica, *Föredrag på Berget*, 2008-05-04

⁵⁵ Giertz, Bo, *Förklaringar till nya testamentet*, 1985 s. 34-35

tjäna. Marias roll, att bereda tjänarna på att de skulle lyssna till Jesus hade här stor betydelse. Men utan gudomligt ingripande sker ingenting. Här fanns inga synliga bevis för att Gud gripit in. Jesus befallde inte ens vattnet att bli vin. Det bara blev så.”⁵⁶

”I v.7 ber Jesus tjänarna ”Fyll kärnen med vatten”, kärnen som symboliserar reningsceremonin, nu ska de fyllas med vatten mitt i festen. Det östa vattnet smakade vin. Jesus uppenbarar här sin härlighet och hans lärjungar tror honom.

Maria tror redan innan, hon bär lärjungarna till dess att de själva kan tro.”

S. Veronica tolkar detta med att vinet tar slut som en bild av att vi måste leva i en förening med Gud. I vårt instängda liv (vårt jordiska liv) tar våra resurser slut.

Hon menar också att vinet i Bibeln ofta är en bild för kärleken.

I våra ”jordiska fester” t.ex. äktenskapet blir vinet till vatten, glädjen tar slut, utan en relation med Gud.

Jesus måste få bli Herre över våra liv. ”Jesus säger: ”Fyll kärnen med vatten = lev ditt vardagliga liv – gör det du ska göra – och bär det till Gud, till bröllopsvärden. Och han ska förvandla det till vin.”

Allt vi gör ska vi göra för Jesus skull. Bära vår vardag till honom och vattnet förvandlas till vin i överflöd.

Vår vardag blir då källan till kärleken.

Världens sätt är att ta det goda vinet först ”Alla andra bjuder först på det goda vinet och på det sämre när gästerna börjar bli berusade”.

Att det goda vinet är sparat till sist betyder att det aldrig är försent, Gud har alltid det goda vinet i beredskap åt oss.

”Inte många såg undret i Kana, Gud är diskret. Men lärjungarna såg detta, de som hade öst vatten”.⁵⁷

Giertz skriver: ” Jesus låter nu tjänarna fylla stenkrukorna och befäller dem sen ösa upp en del av innehållet – tydligen i någon mindre kruka – och bära det till ”värden”. Det grekiska ordet betyder ”ledaren för gästbudet”. Det kan ha varit en ”övertjänare”, men troligen var det en av deltagarna, som fick hedersplatsen och ledde måltiden, bland annat genom att läsa de föreskrivna välsignelserna. Den första vinbägaren sattes alltid fram åt honom. Han smakar nu på drycken som befinns vara ädelt vin. Sen kallar han på brudgummen – tydligen lite avsides – och förebrår honom att han ordnat utskänkningen så illa. Detta goda vin skulle naturligtvis ha bjudits först. När gästerna druckit så mycket som de nu gjort, kunde man gott ge dem en sämre sort”.⁵⁸

⁵⁶ StudieBibeln II, 1978 s.451

⁵⁷ S. Veronica, *Föredrag på Berget*, 2008-05-04

⁵⁸ Giertz, Bo, *Förklaringar till Nya Testamentet*, s.34

2.8 Maria vid Jesu kors

Joh.19:26f. ”När Jesus såg sin mor och bredvid henne den lärjunge som han älskade sade han till sin mor: Kvinna, där är din son.” Sedan sade han till lärjungen: ”Där är din mor”.

När Jesus anförtror dessa båda åt varandra så skapas en kontinuitet mellan Jesus och älsklingslärjungen. Det är på ett liknande sätt som Hjälparen i kap.14-16 skall komma i Jesu ställe.

Kieffer menar att det finns en parallell däremellan genom att ”älsklingslärjungen” har en funktion som liknar Hjälparens när han vittnar om Jesus, även om Hjälparen har ett mer osynligt uppdrag att leda lärjungarna in i sanningen om Jesus. ”Men evangeliets budskap och Hjälparens inre vittnesbörd går ihop.”

Det är Jesus som tar initiativet till ”adoptionen”, ”Därmed visas att scenen också handlar om sanningens uppenbarelse: den som bäst förmedlar Jesu budskap skall komma i hans ställe.”

”Älsklingslärjungen förmodas hjälpa henne att hålla sig till Jesu autentiska budskap. Tillsammans med honom och inte ensam representerar hon lärjungaskapet i kyrkan.”

Många katolska exegeter menar att man i denna text kan se kyrkan eller kyrkans mor.

Men det är i modellen för det autentiska lärjungaskapet vi framförallt kan se henne i Johannes evangeliet, hennes roll som moder är här underordnat budskapet om Jesus härkomst från Fadern och hans återvändande till honom.⁵⁹

Dessa verser kan också ses som ett stöd för den meningen att de syskon till Jesus som tidigare nämnts är hans kusiner eller halvsyskon.

Bultmann menade att Maria här representerar den judekristna församlingen och älsklingslärjungen den hednakristna, men det finns ingenting i texten som stöder den hypotesen.⁶⁰

Dominikansyster Veronica skriver i sin bok att det som sker vid korset i Joh. är att Jesus själv ger oss sin moder. ”Han vet hur förtvivlat väl vi människor behöver en moders kärlek”.

Han som är den förstfödde, ber Maria att föda oss alla till att bli Guds barn.

I 1917 års översättning av Bibeln är vers 19:27 översatt med ” Och från den stunden tog lärjungen henne hem till sig”.

I 2000 års översättning står det ”Från den stunden hade hon sitt hem hos lärjungen”

I denna ”adoption-situation” vänder sig Jesus först till Maria, ”hon är inte ett passivt redskap i hans händer. Han behöver hennes ”Ja” till detta nya födande, precis som vid bebådelsen.”

Marias närvaro är mycket diskret, även om hon alltid finns i våra liv. ”Hon väntar i sin kärlek tills vi tar emot henne – hem till oss

⁵⁹ Kieffer, René, *Evangeliernas Jesus myt och verklighet*, 2001 s.48-49

⁶⁰ _ _ _

Först då får hon friheten att utöva sitt moderliga uppdrag för oss personligen.”⁶¹

Giertz skriver angående Joh.19:27 ”Jesus anförtror sin mor åt den bland lärjungarna som stått honom allra närmast. Det behövs bara två små korta satser. Från den stunden hade Maria ett nytt hem.”⁶²

S. Veronica menar att v.28-30 går att knyta ihop med Kanaundret.

”Jesus visste att nu var allt fullbordat, och för att skriftordet skulle uppfyllas sade han: ”Jag är törstig”. Där stod ett kärl som var fyllt med surt vin. De satte därför en svamp som doppats i det sura vinet på en isopstjälk och förde den till hans mun. När Jesus hade fått det sura vinet sade han: ”Det är fullbordat”. Och han böjde ner huvudet och överlämnade sin ande.”

”Han vill att vi ska ge honom det ofullkomliga i våra liv, våra förbittrade hjärtan. Efter det är allting fullbordat”.⁶³

3 Maria som ”Guds moder”

Fördjupningen av inkarnationsteologin i Prologen att Ordet som i begynnelsen var hos Gud och var Gud (Joh.1:1) verkligen blivit människa och bodde bland oss, fördjupar betydelsen av uttrycket ”Jesu Mor” till att bli också ”Guds mor”

”Den johanneiska teologin går här utöver vad normal historisk vetenskap kan verifiera”.⁶⁴

På 400-talet fick en del teologer samvetsbetänkligheter över titeln ”Guds moder” de var rädda för att det skulle kunna antyda att Maria skulle vara upphovsman till Gud. De kunde acceptera ”Kristi moder” bättre.

Kyrkan tyckte inte detsamma och Marias titel försvarades ”kraftfullt” av påven Celestinus I. Påven fick ett starkt stöd av en av den tidens ledande teologer, Kyrillos av Alexandria. Han påpekade att en moder inte föder fram en natur, utan en person.

”Maria födde fram Jesus Kristus, som var och är en gudomlig person. Fastän Maria inte gav upphov till gud, så bar hon honom i sin kropp. Hon födde honom till världen”⁶⁵.

”Maria är verkligen Jesu moder. Han behöver henne, precis som alla andra barn behöver sina mödrar. Hon ger honom mat, hon lär honom att gå, att tala, att knäppa sina små händer och be. Vilket mysterium!”⁶⁶

Historien berättar att när Celestinus I sammankallade till konciliet i Efesos, år 431, för att avgöra denna kontrovers om Guds moder så var staden fullpackad av kristna som ville veta vilket beslut som skulle fattas i denna fråga.

”När biskoparna läste upp konciliets proklamation att Maria verkligen är Guds Moder, uttryckte folket sin glädje och firade detta med att bära biskoparna (alla två hundra!) på sina axlar genom staden i ett fackeltåg”

⁶¹ S. Veronica, *Vägar till bön* 2008 s. 67-68

⁶² Giertz, Bo, *Förklaringar till nya testamentet*, 1985 s.129

⁶³ S Veronica O.P. *Föredrag på Berget*, 2008-05-04

⁶⁴ Kieffer, René, *Evangeliernas Jesus myt och verklighet*, 2001 s.49

⁶⁵ Hahn, Scott, *Himlarnas drottning Guds Moder I Guds Ord* 2006 s.81

⁶⁶ S. Veronica, *Vägar till bön* 2008 s.65-66

Så mycket betydde det för dessa människor att denna kvinna hade fått sin välförtjänta ära.⁶⁷

3.1 Alltid Jungfru?

Den tolkning som gjorts av Maria inom de österländska kyrkorna och också inom den romersk-katolska kyrkan där man hävdar att Maria alltid kom att förbli jungfru, att hon aldrig hade ett normalt äktenskapligt samliv med Josef där det föddes flera barn, blir motsägelsefullt då man läser Matt.1:24-25. ”När Josef vaknade gjorde han som Herrens ängel hade befallt och förde hem sin trolovade. Han rörde henne inte förrän hon hade fött en son. Och han gav honom namnet Jesus”.⁶⁸

Dessa bibelverser kan man tolka på det sättet att Josef inte hade något äktenskapligt samliv med Maria förrän hon fött sitt gudomliga barn. Men att de skulle fortsätta sitt äktenskap i sexuell avhållsamhet går ej att finna några belegg för. Det skulle inte göra Maria mer helig för att hon inte fick leva i ett naturligt äktenskap, där två ska bli en, så som Herren sagt.

Jungfrufödelsen är övernaturlig, men att Maria skulle fortsätta att vara jungfru i sitt äktenskap är onaturligt.⁶⁹

Dock förklarade det femte ekumeniska konciliet i Konstantinopel år 553 att Maria är ständig jungfru.⁷⁰

Luk.2:6-7”Medan de befann sig där var tiden inne för henne att föda, och hon födde sin son, den förstfödde”. Ordet förstfödde kan här stå för att Maria faktiskt födde flera barn.

Det finns en skillnad i tolkningen av Maria mellan evangeliernas enkla framställning av henne och den bild av henne som sedan gestaltas i kyrkohistorien. Det tillkommer både legendbildning och omtolkning.

Den uppfattning av Maria som råder inom de österländska kyrkorna har sina rötter i apokryfiska evangelier, främst Jakobs protevangelium, troligen från andra århundradet. En legendbildning som så småningom en del kyrkofäder och den kyrkliga dogmbildningen byggde på.⁷¹

Det har framställts åtskilliga hypoteser inom forskningen rörande uppkomsten av föreställningen om jungfrufödelsen. Men det är omöjligt att med traditionshistoriska eller litterärkritiska metoder att komma fram till några säkra hållpunkter för en bedömning av denna föreställnings uppkomst.

Det enda som med säkerhet kan bekräftas är att tron på Jesu födelse betraktades som en övernaturlig händelse i ett tidigt stadium inom vissa kretsar i urkyrkan.⁷²

⁶⁷ Hahn, Scott, *Himlarnas Drottning Guds moder i Guds Ord*, s.82

⁶⁸ Eklöv, Lage; *Den heliga familjen*, 1986 s.25

⁶⁵ Studiebibeln I, 1978, s.227

⁶⁹

⁷⁰ Hahn, Scott, *Himlarnas drottning Guds Moder i Guds Ord* 2005 s.83

⁷¹ Eklöv, Lage, *Den heliga familjen*, 1986 s.25

⁷² Gerhardsson, Birger, *En bok om nya testamentet*, 1979 s.264

4 Maria som ögonvittne

Av de fyra evangelisterna så är det Lukas som har den mest fullständiga skildringen av Maria och Jesu födelse och barndom. Det kan tyckas anmärkningsvärt eftersom Lukas var den som inte tillhörde ögonvittnenas skara.

Då undrar man varifrån Lukas fått ”det nya” som han skrivit ned i sitt evangelium. Det som rör: bebådelsen, Marias besök hos Elisabet, frambärandet i templet med Symeons och Hannas profetior.

Kan det vara så som citatet från några äldre teologer i Lage Eklövs bok påstår ”Vi tar nog inte fel, om vi antar att han hade en källa av oförlitlig tillförlitlighet i Herrens moder” (Bugge).

Bugge pekar också på de ställen där Lukas nedtecknat ”Maria tog allt detta till sitt hjärta och begrundade det”. (Luk.2:19 och 2:51).

Så nog var det så att Marias hjärta och minne var en viktig källa.

”I allmänhet får man det intrycket, att författaren (Lukas) vid sina skildringar av de tilldragelser, som hör till begynnelsen av Jesu liv, har sina källor från den krets, vari Maria utgjorde medelpunkten. För så vitt här icke föreligger en dikt, är det ingen som kunnat meddela vad hon upplevt vid bebådelsen, vad hon därvid och sedan vid Jesu födelse känt och tänkt, utom hon själv” (Kolmodin).

Säkert är i varje fall att Lukas var med Paulus till Jerusalem (Apg.) och att han där fått kontakt med, och upplysningar, från Jesu bröder, speciellt Jakob, Jerusalemsförsamlingens starke ledare.⁷³

5 Var tog Maria vägen?

När de säkra källorna från Bibeln tar slut så är det traditionerna som kan ge oss fler upplysningar, men där finns alltid osäkerheten med.

Det finns två olika traditioner när det gäller hur Marias liv gestaltade sig efter den dramatiska påsken och den närmaste tiden därefter.

Enligt den ena så stannade hon kvar i Palestina och dog på Sionsberget i Jerusalem, varefter hon begravdes på Olivbergets sluttning nära Getsemane.

Enligt den andre så följde hon med aposteln Johannes till Efesos i Mindre Asien, där hon levde och dog.

Lage Eklöv har upplevt de olika traditionerna så att han vid besök i Det heliga landet, närmare bestämt i Jerusalem, har fått se den imponerande Dormitionsbasilikan ”den ståtligaste byggnaden på Sionsberget” där enligt den ena traditionen Maria insomnade, så har han tänkt: ”Det är väl möjligt att det var där, ja kanske troligt. Samma känsla har man haft inför Marias grav i Kidrondalen”.⁷⁴

⁷³ Eklöv, Lage, *Den heliga familjen*, 1986 s.29-30

⁷⁴ Eklöv, Lage, *Den heliga familjen*, 1986 s. 61-62

Vad vi vet är ju att Maria anslöt sig till den första kristna församlingen som samlades på Sionsberget i Johannes Markus mor Marias hus. Hon kanske inte levde så länge och så växte traditionen om Marias dödsplats och grav fram.

I Efesos, skriver Lage Eklöv vidare, så möter man den andre traditionen. Det finns vissa saker som också talar för denna. Fram för allt Jesu ord på korset till Maria och Johannes. Där Jesus bad sin lärjunge Johannes att ta hand om Maria. ”Från den stunden hade hon sitt hem hos lärjungen”. (Joh. 19:26 f) Men av dessa ord framgår ju inte var Johannes hade sitt hem.

Det finns en gammal tradition som talar för att Johannes kom att få sin stora uppgift i Mindre Asien, och flera av de äldre kyrkofäderna har bekräftat den tradition som talar för att det var i Efesos som Johannes bodde och verkade. Polykarpus, som varit Johannes lärjunge var en som bekräftade detta (han led själv martyrdöden 155) och även Irenaeus, som i sin tur varit lärjunge till Polykarpus.

Det finns fler ex. på kyrkofäder och kyrkohistoriker från följande århundrade som också bekräftat detta – som exempelvis Eusebius, Clemens av Alexandria och Origines.

Traditionen att Johannes skulle ha lidit martyrdöden i Jerusalem, något senare än brodern Jakob, är från senare datum.

Enligt en romersk-katolsk tradition som man möter i Efesos så kom Maria och Johannes dit år 42 med anledning av den förföljelse som utbrutit mot församlingen i Jerusalem i samband med Jakobs död.

Men ska man tro Paulus så var Johannes med vid apostlamötet i Jerusalem år 49. Eftersom det var där som moderförsamlingen fanns så kan det ha varit så att Johannes liksom de andra apostlarna och missionärerna var där på återbesök.

Att det verkligen var i Efesos som Johannes verkade kan nog anses ganska säkert, skriver Lage Eklöv, och att traditionen som säger att den stora Johanneskyrkan, vars ruiner man kan se än idag i Efesos, är byggd över hans grav.

Men Maria då, vågar vi tro på den traditionen som säger att Johannes tog med sig henne till Efesos, och att hon där levde ett tillbakadraget liv på ett berg en bit ifrån själva staden?

Det finns mycket som talar för detta bl.a. den stora Mariakyrkan, där det tredje av de stora kyrkokoncilierna hölls. Och vad som är att lägga märke till är att det då var den enda kyrkan i hela kristenheten som fått sitt namn efter henne.

Och det lär ha varit så att under den bysantinska tiden, som var den första kyrkbyggnadstiden, så fick kyrkan sitt namn efter en särskild person endast om personen i fråga varit i direktkontakt med själva platsen.⁷⁵

Det finns också en tradition och senare också en upptäckt av ett gammalt Mariakapell några km från Efesos, Meryem Ana.

Detta kapell ligger på Näktergalsberget, dit har en liten grupp kristna småbönder från en by ca 17 km från Efesos vandrat varje år, genom många århundraden, trots den långa och besvärliga väg det är, för att fira gudstjänst till minne av Marias död och himmelsfärd.

⁷⁵ Eklöv, Lage, *Den heliga familjen*, 1986 s. 62-63

Denna lilla grupp kristna är efterföljare till den kristna församlingen i Efesos och har trots att de levit i en hård muslimsk, turkisk miljö lyckats bevara sin tro och tradition.

Marias himmelfärd enligt gammal katolsk tro, blev dogm så sent som 1950.

Nu besöker mer än 100 000 pilgrimer varje år denna underbara plats efter att man vid slutet av 1800-talet funnit den efter en vision som den rörelsehindrade Katarina Emmerich i Tyskland fick i början av 1800-talet, hon beskrev platsen noga i boken *Das Leben der heiligen Jungfrau*, det gick att följa hennes beskrivning för att så småningom hitta denna plats.

Där fanns inte mycket kvar av det som en gång skulle ha varit Marias hem, men flera arkeologer har kunnat fastslå att lämningarna är från det första kristna århundradet.

Där har sedan kapellet byggts upp och området iordningsställt för att bli en kristen oas i det nästan helt avkristnade Turkiet.⁷⁶

6 Gudaföderska i ortodox tradition.

I den ortodoxa kulturen då särskilt den rysk-ortodoxa så har Gudaföderskan, Jungfru Maria, stor betydelse. ”Hon finns som en andlig verklighet, som en bild och som en metafor till hjälp för bön, kontemplation, argumentation och självförståelse”.

Jungfru Maria kallas ofta i ortodoxt språkbruk för Theotokos, Gudaföderska. Det är ett namn som tilldelades henne vid kyrkomötet i Efesos år 431.

Östkyrkan erinrar sig ständigt om att Maria födde ett gossebarn som samtidigt är Gud, en paradox som finns i namnet Theotokos.

Därför kallas hon också ofta för Gudsmoder i ortodox fromhet och kanske först i tredje hand för Jungfru Maria.

Det storslagna namnet Theotokos ”gör att man ofta skildrar henne som drottning i ikonmåleri och hymnografi”.

En av den tidiga östkyrkans hymngenrer är kontaktion. Den religiösa händelsen skildras på ett livfullt sätt;

”En jungfru föder i denna dag
den Översinnlige.
Och jorden bjuder ett stall till behag
för den Oupphinnlige.
Änglar och herdar höja hans lov
med jubelljud.
Vismän med stjärnan bilda hans hov
i kungaskrud.
Ty oss är givet i denna dag
ett nyfött barn, av evighet Gud.

Till Betlehem! Där öppnas oss ett Eden,

⁷⁶ Eklöv, Lage, *Den heliga familjen*, 1986 s.64

vars frukt skall läska oss på vandringsleden.
Förborgat i ett skjul är paradiset!
Där sprang en telning ur det torra riset
– där står i dag Försoningen i blom.
Där är den brunn som aldrig rinner tom,
det vatten som kung David efterträtt.
Där stillar jungfrun som ett barn har fått
den törst som Adams släkt och David led.
O stall som skänkte oss av jungfruns kved
ett nyfött barn, av evighet Gud!

övers. HJALMAR GULLBERG

Det kanske allra viktigaste i den ortodoxa hymnografin är förhållandet mellan det kosmiska perspektivet och den intimt mänskliga nivå som Gudsmo- dern både samverkar och står i motsatsförhållande till.

Maria förkroppsligar denna paradox och övervinner den, det är i henne som gränsen mellan himmel och jord finns men också upphävandet av denna gräns.

Gregorios Palmas (1269-1359), en av den ortodoxa kyrkans teologer har uttryckt det så här:

”Jungfrun ensam dväljs på gränsen mellan skapat och oskapat, och de som känner Gud känner också i henne det oändligas boning.”

Nivåerna däremellan av vardagsliv och samhällsliv saknas i den ortodoxa föreställningsvärlden.

Vi möter aldrig Maria i vardagsgöromål eller enbart i rollen som en ung kvinna.

”Gudsmo- dern står på tröskeln mellan himmel och jord. Därför symboliserar hon också kyrkan, precis som i väst.”⁷⁷

7 Maria i Kerstin Anérs bok (en evangelietolkning)

Det här avsnittet om Maria i Kerstin Anérs bok kanske kan tyckas vara konstigt placerat, och så kanske det är, men det är viktigt för mig att ha med. Dels för att jag tycker att hennes tolkning är spännande, men också för att jag gärna vill ha med en kvinnlig röst till, förutom S. Veronica. Jag märkte efter ett tag då jag kommit ett stycke i min uppsats, där jag endast använt mig av manliga författare, att jag saknade en kvinnlig röst och så kom S. Veronica med och jag tyckte att texten fick ett helt annat liv. Inte så att det inte varit intressant och givande med de manliga rösterna, men uppenbart är det så att båda könen behövs för att det ska bli liv.

Maria är en bild av något evigt i människohjärtat, det har alla djuppsykologer sagt.

⁷⁷ Bodin, Per-Arne, Abel, Ulf, Sandgren, Folke, *Det ofattbara undret*, 2003 s.36-38

”En symbol som det är svårt att vara utan”. Det är en personlighet ”med egna drag och en detaljerad historia”.

”Det är samma mysterium med henne som med Jesus: hur en så mytisk gestalt, med så många drag ur alla folks gudasagor och hjältelegender, samtidigt kan vara så väl fastspikad i en historisk verklighet och så påtagligt, personligt levande.

Maria är inte död, är inte avskaffad, utan lever med stor makt”.⁷⁸

Maria i evangeliet.

Hos Matteus är Maria ”de vise männens guldstrålade Maria och resten av sitt liv en vanlig fattig mor som får lära sig att sonen inte är hennes”.

I Matt.13:53-58 kan ingen ta miste på att Jesus familj inte är något stöd för honom. Maria verkar vara som vilken mor som helst som inte förstår sig på sin son.

I detta evangelium är hon inte med vare sig vid korset eller vid uppståndelsen.

”Matteus’ Maria – hon är roten. Jordmånen som Jesus måste ha. Historien som under årtusenden värkt fram mot den dag då Guds son kunde födas i en människokropp.”

Markus har nästan inte någon plats alls för Maria. ”Han har samma två episoder som Matteus om hur Jesus avvisar sin mor och sina bröder, och hur han blir illa mottagen i sin hemstad därför att alla känner hans familj så väl.”

Så den som bara läst Markusevangeliet skulle inte förstå ”vilken karriär Jesu moder skulle göra i kyrkohistorien.”

”Lukas är ju Marias evangelist framför alla andra”.

Där står Maria i centrum i ett förevangelium, med fem olika scener:

1. Bebådelsen
2. Mötet med Elisabet, Johannes döparens moder.
3. Födelse
4. I templet, mötet med Symeon och Hanna.
5. De tre dagarna då Jesus är försvunnen.

”I detta mönster kan vi ana vad som sedan kommer att hända”.

1. Barndomen med änglar och herdar.
2. Mötet med Johannes döparen
3. Dopet i Jordan.
4. ”Det långa och ofta otacksamma arbetet ute bland människorna”.
5. De tre dagarna i graven.

Maria har i Lukas satt sitt sigill på hela historien.

Den starka Maria

⁷⁸ Aner, Kerstin, *Jungfru Maria Herrens Moder*, 1983 s. 16-17, 20-28

”Alla kristna predikanter har ställt Eva i trädgården och Maria i bebådelsen som motsättningar mot varann.

Dessa kvinnor står båda ensamma. Ingen man hjälper eller stöder dem.

Ensamma får de välja. Och på deras val beror världshistorien.

De kunde båda ha valt annorlunda – och då skulle världen ha sett annorlunda ut.”

Här handlar det om människans fria vilja om hennes ansvar och styrka.

Marias ödmjukhet är att ”se vad hennes liv verkligen begär av henne, och utan krusiduller göra det”. Hon frågar efter sitt samvete inte efter sina risker.

I Lukas är Maria med ända fram till efter uppståndelsen, då när de väntar på den helige Anden.(Apg.1:14)

”Lukas har alltså låtit Maria gå hela vägen fram. Den unga människan som tar emot sitt liv som en otydd men dyrbar gåva. Den vuxna kvinnan som låter vardagen slå ihop över huvudet på sig och glömmer sina drömmar – tills en häftig chock väcker henne. Och den gamla som inte ser ålderdomen som ett meningslöst slut, utan som en meningsfull början till något alldeles nytt.”

Johannes, det är ett helt annat sätt som han talar om Maria på. Han kallar henne för Jesu mor, aldrig Maria. Han skildrar henne två gånger, två tillfällen som inte är nämnd hos någon av de andra.

I Kana uppträder Maria som en prästinna, ”en som vet vad som skall ske och spelar sin roll i det (Joh. 2:1-11)”.

Det finns hemligheter mellan henne och hennes son. ”Hon har en makt som han försöker att värja sig emot, men som han måste erkänna”. Det är hon som öppnar vägen för honom till det första tecknet, ett tecken som gör att hans lärjungar kan tro på honom.

Det sista mötet mellan Jesus och hans mor sker i Johannes evangelium vid korset. Att Maria får ett av Jesus sista ord är ”en oerhörd utmärkelse, särskilt om man minns hur hon hade det med sin son hos Markus”.

Att Maria blir mor för den älskade lärjungen – ”det har kyrkan länge och gärna tolkat som att hon blir kyrkans Moder. När Maria så småningom blivit en dyrkad gestalt, användes denna text för att försvara det. Men den tolkades aldrig så från början. Där står den bara som en bild av människoparet, det som skall föra det nya Israel, det nya gudsfolket vidare.

Man kan säga – om man vill – att kyrkan genom att upphöja Maria på altaret, undvek den verkliga konsekvensen av dessa ord. Nämligen att båda könen behövs, och är jämlika. Även inom kyrkan.”⁷⁹

8 Konklusion

I den katolska och ortodoxa kyrkan har Maria fått en större plats än i vår protestantiska kyrka, kan man tycka. Det var också lättare att finna litteratur om henne där. Men jag kan tycka att hon genom att ha förklarats större än något helgon och ständig jungfru m.m. (även om det

⁷⁹ Aner, Kerstin, *Jungfru Maria Herrens Moder*, 1983 s.29-37

kanske nu är under förändring) så görs hon inte riktig rättvisa. Hon får inte vara den enkla jordiska kvinna så som jag uppfattat att hon var och ville vara. Utan hon skulle göras till någonting större. Och på det sättet skapas också ett avstånd till henne. Då blir hon inte längre en av oss.

Då faller på något sätt meningen med hennes uppgift, att som denna enkla unga jordiska kvinna få föda den fullkomliga människan, Guds avbild, in i vår värld.

Då avskärmas också vi från denna händelse och det blir något högt flyende över våra huvuden. Kanske blir allt detta då något som inte angår oss?
Något som den ”vanliga” människan inte kan ta till sig.

Maria delar detta mysterium med oss det är något som går över hennes förstånd liksom vårt. Men som vi, liksom hon, kan få hjälp av den helige Ande för att begripa.

Det som är så underbart med Maria är fram för allt det att hon var så mänsklig, att hon t.ex. blev arg på Jesus då han som tolvåring försvunnit ifrån sina föräldrar till templet. Hon var orolig för sitt barn även om hon förstod att det var annorlunda med honom, än sina andra barn. Men det bevarade hon i sitt hjärta. Sitt liv levde hon här och nu.

Tanken med mitt arbete om Maria var att jag ville få veta mer om henne, lära känna henne, vilket jag tycker att jag gjort.

Efter hand som mitt arbete har fortskridit, och desto mer jag läst och hört om henne så är jag förundrad över att hon inte lyfts fram mer i våra kyrkor. En så betydelsefull människa både för vår historia och vår tros skull.

Självklart är det så (vilket jag hoppas att mitt arbete också visar) att Jesus är vår Herre och den vi får tillbe. Maria konkurrerar inte på något sätt om den platsen, så som jag lärt känna henne. Men det befriande med Maria är att hon är människa, enbart människa. Därför någon som går att identifiera sig med och ha till förebild, som en hjälp till att närma sig Jesus, att på allvar våga släppa in honom i våra liv.

För mig är hon så typisk kvinnlig på det sätt som hon framställs i olika texter, som jag tidigare skrivit ”att hon alltid verkar genom sina relationer”. Det blir aldrig någon stor sak av det hon gör, hon är ett ställföreträdande hopp för dem som ännu inte tror. Hon ser, känner och vet vad vi hennes barn behöver, och det bär hon fram till vår Herre. Då när tvivlet och missmodet griper tag i oss, när vi inte orkar själva. Då finns hon där.

Hon är en länk emellan, hon visar oss Jesus och hur vi ska göra för att leva i hans kärlek.

Så som hon sa till tjänarna på bröllopet i Kana ”Gör det han säger åt er”, det är vad hon också säger till oss.

Hon lär oss hur vi skall leva vårt liv i tro. Hur vi ska låta himlen ”komma in ” i våra liv.

Vi får vara med i dialogen mellan ängeln och Maria, Gud och människan, vi får ha Maria som förebild och säga som hon sa ”Må det ske med mig som du har sagt”. Låta Ordet också ta form i oss och låta det växa.

Tänk om Maria sagt nej istället för ja, hur hade det blivit då?

Hon var villig att göra det hon blev ombedd att göra, utan någon tanke på sig själv och sitt eget, hon gjorde det för oss. Ingenting behöll hon för egen räkning, hon gav oss sin son.

Lika viktigt är det hur hon också lär oss att vara förankrade i den verklighet vi lever i. Hon är med och hjälper till där det behövs. Hon hjälper Elisabet då hon är gravid, hon är och hjälper till på bröllopfesten med det som ska ordnas där. Hon fostrar och tar hand om sina barn.

Jag har inte hittat något ställe i någon text av det jag läst att hon på något sätt skulle ha dragit nytta av det oerhörda som hänt henne, att hon skulle ha använt sig av det för att ”sätta sig över” någon eller något. Nej, hon förblev den ödmjuka kvinna hon var.

9 Avslutning

Det har varit en spännande resa jag gjort då jag varit på jakt efter Maria. Det känns som om det också varit ett sökande efter mig själv, något som jag inte alls förstod i början av mitt arbete. Därför kanske inte allt är så objektivt i min uppsats som det borde vara, då jag helt tagit Maria till mitt hjärta.

Jag tycker också att min förståelse för Bibeln har fördjupats, jag kan se den mer som en helhet. En sammanhållen berättelse med en tydlig riktning. Som Kerstin Anér skriver i sin bok ”Historien som genom årtusenden värkt fram mot den dag då Guds son kunde födas i en människokropp”.

När tiden så äntligen är inne för denna stora händelse så skildras den endast i 10 verser(dialogen mellan ängeln och Maria). ”Det är verkligen något att förundras över”. som S.Veronica säger.

Vad jag tycker att jag lärt mig av detta är,att det är verkligen så att det stora sker i det lilla. Att det vi människor i dagens värld ägnar oss åt då vi hela tiden vill visa oss duktiga, helst vara bäst, och all den tid och möda vi lägger ned på detta kanske gör att vi missar det verkligt stora. Det kanske är då vi verkligen missar någonting, det som vi är mest rädda för, att inte vara där, då något viktigt sker. Vilket självbedrägeri!

Här tror jag att Maria verkligen kan lära oss någonting, att vara förankrade i verkligheten. Att såsom hon inte låta något rubba vår tro, vårt hopp och vår kärlek. Att våga leva för kärlekens skull och lita på att Gud ger oss det vi behöver. Här krävs mod!

Lyssna på det som Maria säger till oss: ”Gör det han säger åt er”.
Då finns möjligheten till samspel mellan Gud och människa, mellan människans vilja och det gudomliga ingripandet.

Maria inbjuder oss till detta, hon vill visa oss vägen.

Kan det finnas en möjlighet att genom Maria få en större förståelse för kvinnors plats i kyrkan och i världen?

Är det inte så att hon ”uppträder som en prästinna i Kana” som Kerstin Anér skriver, där är det hon som inbjuder tjänarna och lärjungarna till Jesus. Hon hjälper dessa att komma till tro på honom.

En annan tanke som dykt upp hos mig under arbetets gång är tanken på möjligheten att genom ett distanserade till Maria och samtidigt en upphöjelse av henne så hamnar också resten av oss kvinnor där. Detta behöver inte skett medvetet, men följden kan ha blivit den. Är det så att det är ett arv av detta som vi fortfarande får kämpa med? En rest av den patriarkala världen som man med hjälp av kan hålla kvinnorna låsta i vissa positioner.

I Maria har vi vår förebild som kvinna, moder, prästinna och fram för allt en verklig människa.

10 A

En Mariahymn i ortodox tradition

Passionsdramat

Jungfru och Gudabärerska.
liksom Du till ursprunget är Adams dotter,
är Du den som genom nåd fött Kristus,
moder till Kristus vår Gud.
Jag som är förvisad från Eden,

kalla mig nu tillbaka!

Du, Guds härlighets port,
som öppnat paradiset port,
låt upp ångerns port för mig,
jag bönfaller Dig,
och upplys mitt sinne
för att jag måtte kunna besjunga Dig,
Du gudabenaåade.

Likt en tacka som ser
sitt eget lamm föras till slakt,
följde Maria med de andra kvinnorna,
klagade och ropade detta:
Vart är Du på väg barn?
För vems skull
fullbordar Du den snabba vägen?
År det inte mårne
åter igen ett bröllop i Kaana,
och Du skyndar dit för att
av vatten göra vin åt dem?
Skall jag komma
med Dig mitt barn,
eller hellre bli kvar?
Giv mig ett ord, Du mitt Ord.
Gå inte förbi tigande
ty Du bevarade mig oförvitlig,
Du är min son och Gud.

Når den otadliga Jungfrun
betraktade Dig idag upphångd på korset,
o, Ord,
jåmrade hon sig
i sitt moderliga inre
och var sårad bitterligen i hjårtat.
Och med smårtyfyllda suckar
ur djupet av sin själ
ristade hon kinderna med sitt hår,
och blev till slut utmattad,
slog sig för bröstet
och ropade i sin sorg:
”O, gudomliga barn,
o, världens ljus,
varför har Du gått ned för mina ögon,
Du Guds lamm?”
Dårför samlades de okroppsligas här i båvan
och sade:
”O, obetvinglige Herre,
åra vare Dig”.

Frigör mig från mina plågor och
ta mig nu med Dig,
min son och min Gud,
låt också mig gå med Dig till dödsriket,
min Herre.
Lämna mig inte att leva ensam,
ty jag mäktar inte längre
att betrakta Dig, Du mitt ljuvaste ljus.

Ur boken ”Det ofattbara undret”

”Jag tänker mycket på Leonardos Maria –
”Konungarnas tillbedjan” har du sett den?
Där Maria sitter med Jesusbarnet i fullkomligt lugn.
Bakom henne livets träd, konungarna tillbedjer henne,
men ju längre ut i den stora skissens utkanter du kommer,
råder kaos, krig.
Hur gör Maria för att behålla sitt lugn i en värld
av kaos?
Hon har all uppmärksamhet på Jesusbarnet !

Kajsa.

I väntans tider

Hon går i väntans tider, ja snart så ska det ske.
Hon bär på världens konung..., tänk om hon visste det.
Hon känner hur han rör sig nu och rädslan byts till mod.
En inre styrka växer fram, det är Guds kött och blod.

Maria, späd och liten, hon ännu ej förstår,
det stora som skall hända, den gåva som hon får.
Hon lyssnar till Guds sändebud, och hoppas nu och tror,
att undret som han lovat har, i hennes kropp nu bor.

Hon hör hur vinden sjunger en strof hon hört en gång.
Och tonen blir till verklighet, det är Guds egen sång.
Den blåser bort all ovisshet, och lugnet träder fram.
Maria känner glädje nu och öppnar tryggt sin famn.

Yvonne.

Att ta in det andliga
i det jordiska,
för att befria den skapande urkällan.
Att med mod och trofasthet
gå vidare och vidare.
I visshet om,
alltings början och
alltings slut och därmed början på
det nya.

Karina

Vad jag älskar Jungfru Maria! Om jag hade varit präst,
hur mycket hade jag inte predikat om henne! Man
framställer henne som oåtkomlig – man borde visa att
hon går att efterlikna. Hon är mera mor än drottning!
Jag har hört sägas att hennes glans utsläcker alla helgonens,
som solen när den går upp släcker alla stjärnorna.
Min Gud, vilken sällsam tanke! En mor som får sina
barns glans att försvinna! Jag tror för min del raka
motsatsen: jag tror att hon ökar de heligas glans. –
Jungfru Maria – så enkelt hennes liv tycks mig ha
varit!

Heliga Teresa av Lisieux

11 Litteraturlista

S. Veronica O.P.
2008

Vägar till bön
Artos & Norma bokförlag

Holmberg, Bengt
2001

Människa och mer
Arcus förlag

Kieffer, René
2001

Evangeliernas Jesus myt och verklighet
Bokförlaget Libris

Eklöv, Lage
1985

Den heliga familjen
EFS-förlaget

Anér, Kerstin
1983

Jungfru Maria Herrens Moder
Proprius förlag

Stinissen, Wilfrid
1999

Maria i Bibeln – i vårt liv
AB Boktryck

Scott, Hahn
2005

Himlarnas drottning
Catholica, AB

Bodin, Per-Arne, Abel, Ulf, Sandgren, Folke
2002

Det ofattbara undret
Artos & Norma bokförlag

Dahlby, Frithiof
1968

Symboler och tecken
AB Verbum